

Thomas Karlsson

17.11.2017

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Asiantuntijakuuleminen, HE 100/2017 vp, 17.11.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilain ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

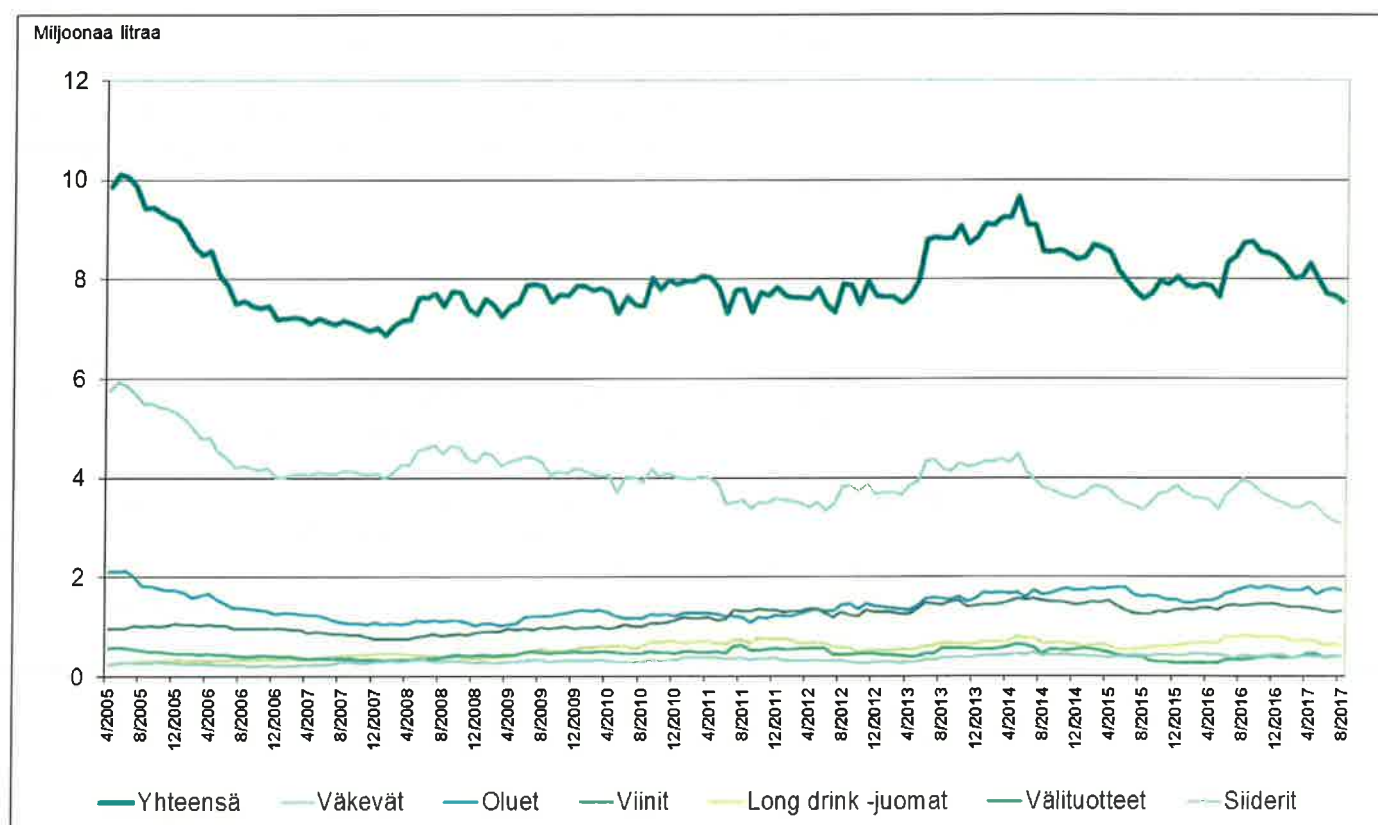
Kiitän mahdollisuudesta tulla kuulluksi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa hallituksen yllä mainitusta esityksestä, erityisesti alkoholijuomien tuonnin ja rajakaupan osalta.

Yleiset vaikutukset

Ehdotetut alkoholilain muutokset vaikuttavat useaan alkoholinkulutusta määrävään tekijään kulutusta lisäävästi. Ehdotettujen lakimuutosten astuessa voimaan **alkoholinkulutus Suomessa tulisi vääjäämättä lisääntymään ja kulutuksen lisääntyessä myös alkoholiin liittyvät haitat ja kustannukset lisääntyisivät.**

Alkoholin matkustajatuonti vähentynyt

Vuoden 2005 jälkeen alkoholijuomien matkustajatuonti Suomessa on 100-prosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna vaihdellut **7–10 miljoonan litran välillä** (kuviolla)

THL:n syyskuussa 2017 julkaiseman tilastoraportin mukaan alkoholijuomien 12 kuukauden yhteenlaskettu matkustajatuonti oli 7,5 miljoonaa litraa. Eniten matkustajat toivat **väkeviä alkoholijuomia, 40,8 prosenttia** kokonaistuonnista (100 prosentin

www.thl.fi

Thomas Karlsson

17.11.2017

alkoholina). Viinien osuus tuonnista oli **17,5 prosenttia** ja **välituotteiden 5,2 prosenttia**. Oluen osuus kaikesta matkustajatuonnista oli 23,0 prosenttia, long drink-juomien 8,2 prosenttia ja siidereiden 5,2 prosenttia. **Panimotuotteiden yhteenlaskettu osuus tuonnista oli reilu kolmannes, 36,4 prosenttia.**

Elokuun 2017 jälkeen alkoholijuomien matkustajatuonti on edelleen vähentynyt ja **lokakuussa luku oli alimmillaan sitten vuoden 2007. Edelliseen 12 kuukauden ajanjaksoon verrattuna matkustajatuonti oli vähentynyt 17,9 prosenttia 7 miljoonaan litraan, ja kaikkien alkoholijuomien tuonti oli vähentynyt.**

Onko arvio matkustaja-
tuonnista luotettava?

Kuten kaikkiin kyselytutkimusten perusteella tehtyihin arvioihin, liittyy tähänkin arvioon epävarmuustekijöitä. Se antaa kuitenkin verrattain luotettavan kuvan matkustajatuonnin kehityksestä ja tasosta pitkällä aikavälillä.

Matkustajatuonnin tietojen paikkansapitävyyttä tarkkaillaan yhteistyössä virolaisten viranomaisten kanssa vertaamalla suomalaisten Virosta tuoduksi ilmoittamia alkoholimääriä Virossa tehtyihin arvioihin turistien siellä tekemistä alkoholiostoksista.

Viron alkoholimyynnin ja arvioidun Suomen matkustajatuonnin vertailu kertoo, että matkustajatuonnin arvioitu taso ei voi olla kovin kaukana todellisesta. On laskettu, että jos suomalaisten Virosta tuoman alkoholin määrä olisi todellisuudessa kaksinkertainen arvioituun verrattuna laskisi se virolaisten aikuisten alkoholinkulutuksen lähes puoleen nykyisestä tasosta 100-prosenttisena alkoholina mitattuna. Tämä laskisi Viron alkoholinkulutuksen Euroopan alimpien joukkoon. Tätä ajatusta eivät haittatilastot tue, eivätkä virolaiset tähän usko.

Siirtyykö Viron matkustaja-
tuonti myynniksi Suomessa
ehdotetun lakimuutoksen
myötä?

Matkustajatuonnin osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta oli 17 prosenttia vuonna 2016 ja **Virosta tuodun alkoholin osuus oli 11 prosenttia**. Suomessa kulutetuista panimotuotteista noin 10 prosenttia on matkustajien Virosta tuomia.

Jos vahvojen oluiden ja mietojen juomasekoitusten myynti siirrettäisiin Suomessa ruokakauppoihin, niiden houkuttelevuus asiakkaille lisääntyisi huomattavasti. Ensinnäkin Päivittäistavarakauppayhdistyksen (PTY) mukaan näiden tuotteiden hintojen on arvioitu laskevan noin 40 prosenttia mikä huomattavasti kaventaisi hintaeroa miedompiin panimotuotteisiin. Yli 5 300 kauppaan mahtuisi myös suurempi valikoima erilaisia oluita ja muita vahvempia panimotuotteita kuin Alkon 350 myymälään. Myyntipisteiden määrän 15-kertaistuminen, erilaisten alkoholijuomien tarjonnan lisääntyminen ja erivahvuisten panimotuotteiden hintaeron kaveneminen selittävät PTY:n arviota siitä, että jopa puolet Viron oluiden ja lonkeroiden matkustajatuonnista saataisiin houkuteltua Suomen myyntijärjestelmään.

Päivittäistavarakaupan aiempaa houkuttelevammat juomavalikoimat eivät kuitenkaan vaikuttaisi vain matkustajien alkoholituomiin, vaan yhtä lailla ne vaikuttaisivat myös panimojuomien kotimaan myyntiin. **Siksi on epäuskottavaa, että tämä muutos**

www.thl.fi

Thomas Karlsson

17.11.2017

yhtäältä vähentäisi tuonnin Virosta puoleen, mutta toisaalta ei vaikuttaisi juuri lainkaan suomalaisten kotimaassa tehtyihin alkoholiostoksiin.

Tästä onkin aikaisempaa kokemusta. Alkoholijuomien hintojen vaihtelut ovat esimerkiksi 2000-luvulla tehtyjen veromuutosten yhteydessä vaikuttaneet moninkertaisesti enemmän alkoholijuomien myyntiin Suomessa kuin niiden matkustajatuontiin ulkomailta.

Alkoholin matkustajatuonti
tulevaisuudessa?

Vielä 15 vuotta sitten EU:n alueella puhuttiin vain ja ainoastaan alkoholin valmisteverotasojen harmonisoinnista alaspäin. Näin ei enää ole asian laita, ei ainakaan lähialueillamme. Viro on jo pari vuotta nostanut alkoholiverotustaan ja jatkaa korotuksiaan näillä näkymin vuoteen 2020 saakka. Baltian maista Liettua on nostanut viinin ja oluen valmisteveroja yli 100 prosenttia tämän vuoden maaliskuussa ja väkevienkin veroja yli 20 prosenttia. Myös Latvia on aikaisemmin tänä vuonna ilmoittanut kiristävänsä alkoholiverotustaan vuosina 2018–2020.

Varmaa on, että meillä on alkoholin rajakauppaa myös tulevaisuudessa ja että matkustajatuonnin tasossa tullaan näkemään vaihteluja niin ylös- kuin alaspäin. Pitäen mielessä jo tehdyt ja suunnitellut veronkorotukset Baltian maissa, ei ole kuitenkin näköpiirissä, että ensi vuonna Suomeen ehdotetut alkoholiveronkorotukset johtaisivat matkustajatuonnin hallitsemattomaan kasvuun ja kotimaisen myynnin suurimittaiseen korvautumiseen matkustajatuonnilla.

Siksi hallituksen esittämän alkoholilain mukainen **päätös, joka lisäisi alkoholin saatavuutta ja haittoja kotimaassa, muttei merkittävästi vähennä kokonaiskulutusta, ei ole vastuullista alkoholipolitiikkaa.**

Erikoistutkija

Thomas Karlsson

